

Koronavirüs'te kesintisiz elektrik sovgunu

Türkiye'de 11 Mart'tan bu yana yayılmaya başlayan (öncesini bilmiyoruz) Covid-19 salgını, sağıkta piyasalaşmanın halk sağlığını nasıl tehdit ettiğini gösteriyor. Üç aydır dünyayı tehdit eden salgın; sağık sisteminin yetersizliği, sağık hizmetlerinin kamusal olmasını ve kamu tarafından yürütülmesi gerektiğini herkese tekrar öğretiyor.

Bilim insanların salgını durdurmaya yönelik sosyal izolasyon çağrıları, okulların, eğlence yerlerinin, kafe ve restoranların kapatılması, maçların ertelenmesi gibi önlemlerle karşılandı. İmkanı olan pek çok işyeri evden çalışma yöntemine geçti. Artık evlerimiz hem okul, hem işyeri, hem hastane (evde karantina) oldu.

Bu izolasyon elbette yetersiz kaldı. Milyonlarca işçi, iş güvencesi sağlanmadığı için yollardaydı.

İşten çıkarmalar yasaklanmadı, işsiz sayısına on binlerce işsiz ilave oldu. Salgın süresince tüm işçilere ücretli izin, elektrik, doğalgaz ve su faturalarının parasız sağlanması ise kaynak olmadığı gerekçisi ile 'duyulmadı'.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı faturaların online ödenebileceğini, EPDK başkanı ise elektriğe 3 ay zam yapılmayacağını söyledi.

Faturalardan vazgeçemiyorlar. Halk canı ile uğraşırken bu vazgeçilemeyen faturalarla kime ne ödüyoruz ve buradan halk sağlığına kaynak yaratılabilir mi diye sorduk, enerji alanındaki sovgunu bir kez daha inceledik.

Elektrik üretim maliyetleri

2019 verilerine göre elektrik üretiminin,

^%38'i yenilenebilir enerji kaynaklarından (YEK)(Güneş, Rüzgar ve hidrolik)

^%44'ü kömürden

^%18 doğalgazdan yapılmış.

Buna göre 1 kWh elektrik üretiminin maliyetlerini hesapladık:

^YEK'te yakıt maliyeti 0 TL, üretim maliyeti 2 krş/kWh,

^Kömür ton fiyatı KDV dahil 400 TL, üretim maliyeti 10,8 krş/kWh (2000kcal-%45 verim),

^Doğalgaz fiyatı1000m3 içi n 1880 TL, üretim maliyeti 31 krş/kWh.

Ağırlıklı ortalama maliyet (enerji üretimindeki pay x maliyet bedeli):

$38 \times 0,02(\text{YEK}) + 44 \times 0,108(\text{Kömür}) + 18 \times 0,31(\text{doğalgaz}) =$

$0,76 + 5,58 + 4,75 = 11,09 \text{ krş/kwh} (\sim 11 \text{ krş}).$

Sonuç= 11 krş

AKP iktidarının yarattığı elektrik piyasasında 11 krş'luk 1 kWh elektrik için:

^Konutlar 71 krş,

^Ticarethaneler 94 krş,

^Tarım 83 krş,

^Sanayi 81 krş ödüyor!

ABONE TÜRÜ	ELEKTRİK KAYNAK MALİYETİ krş/kWh	EÜAŞ TOPTAN ELEKTRİK FİYATI krş/kWh	TOPTAN ELEKTRİK FİYATI %18 KDV krş	ENERJİ BEDELİ krş/kWh	DAĞITIM BEDELİ krş/kWh	%1 ENERJİ FONU krş	%2 TRT PAYI krş	%5 BTV krş	%18 KDV krş	TOPLAM FİYAT
MESKEN	11	27,5683	4,96	34,28	23,1585	0,343	0,686	1,714	10,833	71,014
TİCARETHANE	11	27,5683	4,96	52,2826	23,5764	0,523	1,046	2,614	14,407	94,449
SANAYİ-1	11	27,5683	4,96	48,7941	0	0,488	0,976	2,44	9,486	62,184
SANAYİ-2	11	27,5683	4,96	48,3295	17,3969	0,448	0,896	2,416	12,507	81,993
AYDINLATMA	11	27,5683	4,96	47,7867	22,5811	0,478	0,956	2,39	13,354	87,546
TARIM	11	27,5683	4,96	47,3788	19,3723	0,474	0,948	2,367	12,697	83,236

Dağıtım şirketleri faturalarla soyuyor

Türkiye'de faturalanan elektrik tüketimi 2019 yılında 229.080.000 MW oldu. Toplamda:

^Konutlar %25,

^Ticarethaneler %27,

^Sanayi %43,

^Aydınlatma %2,6,

^Tarım %2 oranında tüketmiştir.

Bu tüketimin:

İşletme maliyeti: 25,198,800,000 TL

Fatura tutarı:178,746,112,800 TL (vergiler, fonlar, haksız kazançlarla)

ABONE TÜRÜ	YILLIK TÜKETİM TOPLAM MW	ELEKTRİK KAYNAK MALİYETİNE GÖRE ENERJİ BEDELİ TL	EÜAŞ TOPTAN ELEKTRİK FİYATINA GÖRE ENERJİ BEDELİ TL	TOPTAN ELEKTRİK %18 KDV	FATURA ENERJİ BEDELİ TL	FATURA DAĞITIM BEDELİ TL	FATURA %1 ENERJİ FONU TL	FATURA %2 TRT PAYI TL	FATURA %5 BTV	FATURA %18 KDV	FATURA TOPLAM
MESKEN	57.500.000	6.325.000.000	15.851.772.500	2.852.000.000	19.711.000.000	13.316.137.500	197.110.000	394.220.000	985.550.000	6.228.975.000	40.833.050.000
TİCARETHANE	62.100.000	6.831.000.000	17.119.914.300	3.080.160.000	32.467.494.600	14.640.944.400	324.674.946	649.349.892	1.623.374.730	8.946.747.000	58.652.829.000
SANAYİ-1	55.000.000	6.050.000.000	15.162.565.000	2.728.000.000	26.836.755.000	0	268.367.550	536.735.100	1.341.837.750	5.217.300.000	34.201.200.000
SANAYİ-2	43.900.000	4.829.000.000	12.102.483.700	2.177.440.000	21.216.650.500	7.637.239.100	212.166.505	424.333.010	1.060.832.525	5.490.573.000	35.994.927.000
AYDINLATMA	5.980.000	657.800.000	1.648.584.340	296.745.181	2.857.644.660	1.350.349.780	28.576.446	57.152.892	142.882.230	798.569.200	5.235.250.800
TARIM	4.600.000	506.000.000	1.268.141.800	228.265.524	2.179.424.800	891.125.800	21.794.248	43.588.496	108.971.240	584.062.000	3.828.856.000
TOPLAM	229.080.000	25.198.800.000	63.153.461.640	11.362.610.705	105.268.969.560	37.835.796.580	1.052.689.695	2.105.379.390	5.263.448.475	27.266.226.200	178.746.112.800

AKP ile organik ilişkide olan elektrik dağıtım şirketleri,

^Elektrik alımı için 74,5 milyar TL ödüyor, yalnızca aldığı fiyattan fazlasına elektrik satarak 21.8 milyar TL haksız kazanç elde ediyor

^Dağıtım hizmeti (kayıp-kaçak, iletim, personel giderleri) en fazla 10 milyar TL olacakken 37,8 milyar TL oluveriyor, dağıtımdan da 27.8 TL haksız kazanç elde ediyor

AKP iktidarı EPDK eliyle dağıtım şirketlerine yaklaşık 49.6 milyar TL armağan ediyor!

ABONE TÜRÜ	ELEKTRİK KAYNAK MALİYETİNE GÖRE ENERJİ BEDELİ TL	EÜAŞ TOPTAN ELEKTRİK FİYATINA GÖRE ENERJİ BEDELİ TL	TOPTAN ELEKTRİK %18 KDV	FATURA ENERJİ BEDELİ TL	DAĞITIM ŞİRKETLERİNİN ENERJİ BEDELİ KARI TL
MESKEN	6.325.000.000	15.851.772.500	2.852.000.000	19.711.000.000	1.007.227.500
TİCARETHANE	6.831.000.000	17.119.914.300	3.080.160.000	32.467.494.600	12.267.420.300
SANAYİ-1	6.050.000.000	15.162.565.000	2.728.000.000	26.836.755.000	0
SANAYİ-2	4.829.000.000	12.102.483.700	2.177.440.000	21.216.650.500	8.946.190.000
AYDINLATMA	657.800.000	1.648.584.340	296.745.181	2.857.644.660	912.315.139
TARIM	506.000.000	1.268.141.800	228.265.524	2.179.424.800	683.017.476
TOPLAM	25.198.800.000	63.153.461.640	11.362.610.705	105.268.969.560	23.816.170.415

* Sanayi-1 TEİAŞ üzerinden elektrik almakta, dağıtım şirketi abonesi değil

Elektrik üreticilerine de yaklaşık 38 milyar TL fazla ödeme yapılıyor.

Üretim şirketlerinin

ortalama sektöre

satış bedeli

EÜAŞ TOPTAN

ELEKTRİK KAYNAK

FATURALANAN MALİYETİ TL (KDV

TÜKETİM MW DAHİL)

229.080.000

25.198.800.000

ELEKTRİK FİYATINA

GÖRE ENERJİ BEDELİ

TL

63.153.461.640

ÜRETİM

ŞİRKETLERİNİN KARI

37.954.661.640

Bu fazladan bedelin yanı sıra 2019 yılında YEK desteklemelerine **38 milyar TL**, termik santrallere de “kapasite kullanım mekanizması” adı altında **2 milyar TL** ödendi. Yani 38 milyarlık kazanç 40 milyar TL destekle taçlandırıldı.

Halka hizmet olarak dönmeyen vergi bedeli

AKP'nin yarattığı elektrik piyasasından rant sağlayanlar arasında Maliye Bakanlığı, ETKB, TRT ve belediyeler de var.

Sadece elektrik toptan satışı ve faturalara uygulanan KDV toplamı **38,6 milyar TL**.

TOPTAN ELEKTRİK

KDV TL	FATURA KDV TL	TOPLAM KDV
11.362.610.705	27.266.226.200	38.628.836.905

Elektrik üretim maliyetini hesaplayalım:

Yıllık personel gideri: 3,24 milyar TL(54000 çalışanı olan sektörün aylık ortalama 5000 TL brüt maaşla)

İletim yatırımı: 3 milyar TL

Dağıtım yatırımı: 5 milyar TL

Üretim yatırımı, bakım/işletme: 3 milyar TL

Üretim maliyeti: 25 milyar TL

Toplam yıllık elektrik üretim maliyet: 39,24 milyar TL

(Bu kadarlık maliyetin, enerji alanında ki politikalarla 178.746.112.800 TL'ye çıktığını yukarıda görmüştük.)

Toplam enerji tüketimi: 229.080.000 MWh (Tablo 2)

Halkın tükettiği enerji: 57.500.000 MWh (Tablo 2)

Elektrik üretim bedeli / kullanılan toplam elektrik = 1kWh elektrik bedeli

39,24 milyar TL / 229 080 000 000 kWh = 17,12 krş

^Vergilerin, haksız kazançların, payların, dağıtım bedellerinin olmadığı bir enerji alanında 1 kWh elektrik 17,12 krş/kWh oluyor.

^Bugün konutlarda kullandığımız 1 kWh elektriğin fatura bedeli ise 71 krş/kWh (Tablo 1)

Meskenleri ayrı tutarsak yani halkın parasız elektrik kullanması için hesap yaparsak:

39,24 milyar TL / 171.580.000.000 kWh (mesken dışı tüketim) = 22,87 krş/kWh

Halk parasız elektrik kullandığında bile ticarethane, sanayi, tarım kullanıcıları şu an ödedikleri elektrik bedelinin çok daha azını ödeyebilir.

SONUÇ

Enerji haktır. Enerji olmadan halk sağlığından bahsedilemez.

-Elektrik kamusal hizmetle sağlanmalıdır. Elektrik alanı tam da bugün en kısa zamanda kamulaştırılmalıdır.

Elektrik şirketleri kamulaştırıldığında, elektrik üretim şirketleri, dağıtım şirketleri ve iletim tek çatı altında toplandığında, elektrik üretim maliyetleri düşecektir.

-Halkın varlıkları, halkın sağlığını korumak ve süreklileştirmek için kullanılсын

-Kaynaklar şirketlere değil halka aktarılсын

-Enerji alanındaki soygun son bulsun

-Halk elektriği parasız kullansın

Sağlıklı, güvenli yaşamak istiyoruz,

Sağlıklı, güvenli bir gelecek istiyoruz

*Veriler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETBK) ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'ndan alınmıştır